

The Effect of Police Social Prevention with Islamic-Iranian Approach on the Phenomenon of Divorce

Received: 02, February, 2023

Accepted: 18, March, 2023

Article type: Research Article

PP: 125-152

DOI:

[10.22034/entezam.2023.1273249.2516](https://doi.org/10.22034/entezam.2023.1273249.2516)

Gholamreza Rezaei

Assistant Professor, Police Prevention Department, Amin Police University, Tehran, Iran (Corresponding Author). Email: gh.rezayi55@gmail.com

Hamid Ebrahimi

PhD Candidate in Crime Prevention Management, Amin Police University, Tehran, Iran. Email: arshiyabraahimi.10@chmail.ir

Behrooz Rashnoudi

PhD Candidate in Strategic Defense Sciences, National Defense University, Tehran, Iran. Email: Rashnodybehroz57@gmail.com

Abstract

Background and objectives: Divorce is a social issue and includes the legal dissolution of marriage, and as a social injury, it affects the increase of other social injuries. In the meantime, the police can have a social impact on reducing the phenomenon of divorce, while raising the level of awareness of the people in the community and also eliminating the social contexts of crime, provide reasons for creating security, especially in the social dimension. Therefore, the aim of this research was to identify the impact of social prevention on the phenomenon of divorce.

Methodology: In terms of its objectives the present study is of an applied research type and in terms of method it is a descriptive-survey type. The method of collecting data was a mixture of library and field studies. The data collection tool was a questionnaire whose reliability was determined by Cronbach's alpha, and artificial data and the mean equivalent were used in this research. The statistical population included 100 police officers working in the police station and outposts of Roodsar city. Data analysis was done using SPSS software and linear and multivariate regression tests.

Findings: Four techniques of 1) requirements management, 2) individual and social empowerment, 3) strengthening social and cultural interventions, and 4) raising awareness and reforming religious beliefs, respectively, have had the greatest impact in preventing the phenomenon of divorce. In other words, "needs management" had the most impact and "awareness and reform of religious beliefs" had the least impact.

Results: The police, in cooperation with the executive bodies, in implementing the divorce prevention document, by strengthening interactions and wide participation and developing counseling and social work centers, will be able to prevent the phenomenon of divorce, which is rooted in the emergence of some other crimes, such as addiction, theft, etc.

Keywords: Police, Prevention, Social prevention, Crime, Divorce, Islamic-Iranian approach.

Citation(APA): Rezaei, Gholamreza; Ebrahimi, Hamid; Rashnoudi, Behrooz. (2023). "The Effect of Police Social Prevention with Islamic-Iranian Approach on the Phenomenon of Divorce", *Journal of Social Order*, 15(1), pp. 125-152.
Doi: [10.22034/entezam.2023.1273249.2516](https://doi.org/10.22034/entezam.2023.1273249.2516)

تأثیر پیشگیری اجتماعی پلیس با رویکرد اسلامی - ایرانی بر پدیده طلاق

چکیده

زمینه و هدف: طلاق مسئله‌ای اجتماعی و دربرگیرنده انحلال قانونی ازدواج بوده و به‌عنوان آسیبی اجتماعی بر افزایش سایر آسیب‌های اجتماعی دیگر تأثیرگذار است. در این میان، پلیس می‌تواند با تأثیرگذاری اجتماعی بر کاهش پدیده طلاق، ضمن ارتقای سطح آگاهی افراد جامعه و همچنین حذف زمینه‌های اجتماعی وقوع جرم، موجبات ایجاد امنیت به‌ویژه در بُعد اجتماعی را فراهم آورد؛ لذا هدف پژوهش حاضر، شناسایی میزان تأثیر پیشگیری اجتماعی بر پدیده طلاق بود.

روش: پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی - پیمایشی و شیوه جمع‌آوری اطلاعات آمیزه‌ای از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسش‌نامه بود که برای تعیین پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شد و نیز از داده‌های تصنعی و معادل میانگین در این تحقیق استفاده شده است. جامعه آماری شامل کارکنان انتظامی شاغل در کلاتری و پاسگاه‌های شهرستان رودسر به تعداد ۱۰۰ نفر و به‌صورت تمام‌شمار بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و انجام آزمون رگرسیون خطی و چندمتغیره صورت پذیرفت.

یافته‌ها: چهار تکنیک (۱) مدیریت نیازها؛ (۲) توانمندسازی فردی و اجتماعی؛ (۳) تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی و (۴) آگاهی‌بخشی و اصلاح باورهای دینی به ترتیب بیشترین تأثیر را در پیشگیری از پدیده طلاق داشته است. به عبارتی «مدیریت نیازها» بیشترین و «آگاهی‌بخشی و اصلاح باورهای دینی» کمترین تأثیر را داشته است.

نتیجه‌گیری: پلیس در همکاری با دستگاه‌های اجرایی در پیاده‌سازی سند پیشگیری از طلاق با تقویت تعاملات و مشارکت گسترده و توسعه مراکز مشاوره و مددکاری اجتماعی قادر خواهد بود با پیشگیری از پدیده طلاق که ریشه در بروز و ظهور برخی جرائم دارد، از سایر جرائم مثل اعتیاد، سرقت، درگیری و ... در جامعه جلوگیری نماید.

کلیدواژه‌ها: پلیس، پیشگیری، پیشگیری اجتماعی، جرم، طلاق، رویکرد اسلامی - ایرانی.

دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۳

پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۷

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: ۱۵۲-۱۲۵

شناسه دیجیتال (DOI):

[10.22034/entezam.2023.1273249.2516](https://doi.org/10.22034/entezam.2023.1273249.2516)

غلامرضا رضایی

استادیار گروه پیشگیری انتظامی، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه:

gh.rezayi55@gmail.com

حمید ابراهیمی

دانش‌آموخته دکتری مدیریت پیشگیری از جرم، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه:

arshiyabraahimi.10@chmail.ir

بهروز رشنودی

دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران. رایانامه:

Rashnodybehroz57@gmail.com

استناد (APA): رضایی، غلامرضا؛ ابراهیمی، حمید؛ رشنودی، بهروز. (۱۴۰۲). «تأثیر

پیشگیری اجتماعی پلیس با رویکرد اسلامی - ایرانی بر پدیده طلاق». نشریه علمی انتظام

اجتماعی، ۱۵(۱)، صص ۱۲۵-۱۵۲.

شناسه دیجیتال: [10.22034/entezam.2023.1273249.2516](https://doi.org/10.22034/entezam.2023.1273249.2516)

طلاق درزمره غم‌انگیزترین پدیده‌های اجتماعی است که تعادل انسان‌ها را برهم زده و آثار شومی را در جامعه برجای می‌گذارد و به کاهش انسجام و یکپارچگی اجتماعی منجر می‌گردد و سنگ بنای اجتماع را از هم می‌گسلد. «طلاق» پدیده‌ای است به تمام معنی اجتماعی و همانند نهاد اجتماعی عمل می‌کند. زمانی که جامعه در معرض آسیب‌های بنیادی بوده و روابط اجتماعی بیمار باشد، طلاق همچون یک معلول گسترش می‌یابد. هر قدر طلاق امری اجتماعی است، ازدواج هم امری است که پیامدهای اجتماعی متعددی دارد؛ لیکن طلاق موضوعی است که صدمه و زیان آن دامان جامعه را نیز فرامی‌گیرد و جامعه را از حرکت بازمی‌دارد (ساروخانی، ۱۳۷۶، ۱۲۰).

با وقوع پدیده طلاق کارکردهای خانواده از قبیل کارکردهای اجتماعی، روانی، زیست‌شناختی و عاطفی یکی پس از دیگری آسیب می‌بیند، اعضای آن به تدریج احساس رضایت‌مندی خود را از دست می‌دهند. کاهش تدریجی رضایت‌مندی اعضای خانواده، ابتدا موجب گسستگی روانی و سپس گسستگی اجتماعی و درنهایت سبب ایجاد واقعه حقوقی می‌شود، این موضوع روح پویایی را می‌کشد و علاقه و اشتیاق جوانان را به تشکیل خانواده سست کرده و اعتماد اجتماعی را سلب و مخدوش می‌کند. درواقع با افزایش آسیب‌پذیری بنیان خانواده، آسیب‌های اجتماعی دیگر از قبیل مشکلات اقتصادی، مشکلات رفتاری برای فرزندان، ارزیابی منفی اجتماع، مشکلات هویتی، اعتیاد به انواع مواد، بیکاری و... بروز و ظهور می‌یابند و به همین خاطر اکثر کارشناسان، طلاق را مهم‌ترین و جدی‌ترین معضل اجتماعی می‌دانند که پیامدهای ناگواری را با خود می‌تواند به همراه داشته باشد؛ لذا سعی کنشگران اجتماعی در جهت عدم تحقق این پدیده می‌باشد و در اینجا است که مسئله پیشگیری از امر طلاق حائز اهمیت می‌گردد چراکه این پدیده منشأ بروز و ظهور برخی جرائم است که اگر دستگاه‌های متولی امر به‌گونه‌ای درست برنامه‌ریزی نمایند، ریشه وقوع بسیاری از جرائم با تمرکز بر موضوع طلاق خشکانیده خواهد شد.

پیشگیری اجتماعی پلیس جزو یکی از برنامه‌های پیشگیری کنشی (عباچی، ۱۳۸۷، ۳۷) محسوب می‌گردد و به مجموعه اقدامات پیشگیرانه‌ای از جرائم اطلاق می‌گردد که به دنبال حذف یا خنثی‌سازی عواملی است که در تکوین جرم مؤثر است و با دخالت در محیط‌های اجتماعی مانع از شکل‌گیری انگیزه‌های بزهکارانه و خنثی‌سازی عوامل جرم‌زا می‌شود. در این پیشگیری با رویکرد کلان به عوامل بزهکاری از قبیل فقر اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی توجه شده و با توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و... در جامعه از بروز بزهکاری جلوگیری می‌گردد (بیات و همکاران، ۱۳۸۷، ۴۷).

نهادهای و ساختارهای نظامی و انتظامی (پلیس) بیشترین مسئولیت را در برقراری امنیت به‌ویژه امنیت اجتماعی از راه تداوم، بازتولید و آسیب‌شناسی در حوزه‌های امنیت دارا می‌باشند. امنیت اجتماعی در واقع فرایند حفظ الگوها و هنجارهای جامعه با توجه به نقش تعیین‌کننده گروه‌ها و نهادهای اجتماعی از جمله قبیله، سازمان‌های مذهبی و غیره است و هدف آن حفظ ارزش‌های اجتماعی توسط گروه‌های اجتماعی است. امنیت اجتماعی به معنای فقدان ترس و تهدید نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته‌شده در جامعه است. در بین انواع پیشگیری‌ها، پیشگیری اجتماعی به سبب تأکید بر نهادهای اجتماعی مانند خانواده، مدارس، رسانه‌ها و تلاش در جهت جلوگیری از بزه‌دیدگی افراد جامعه، به‌ویژه زوج‌های جوان و کاهش فرصت‌های ارتکاب جرم از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این نوع پیشگیری، مسئولیت پلیس که وظیفه حفظ امنیت و آرامش شهروندان را برعهده دارد پررنگ‌تر و جدی‌تر است. چنانچه نسل جوان در خانواده، همچون سرمایه‌های انسانی در مسیر آموزش صحیح قرار گیرند، می‌توانند در پیشگیری اجتماعی و کاهش جرائم و بزهکاری نقش بسزایی داشته باشند؛ بنابراین، توجه به آموزش و برنامه‌ریزی مطلوب برای خانواده‌ها و زمینه‌سازی حضور جدی پلیس در این عرصه و مشارکت هرچه بیشتر شهروندان، موجب پیدایش جامعه سالم و برقراری نظم و امنیت اجتماعی و کاهش آمار بزهکاری و جرائم اخلاقی و پرونده‌های قضایی خانوادگی و درگیری‌های پلیس با مسائل خانوادگی می‌شود. از سوی دیگر بی‌توجهی به بنیان خانواده و عدم

مداخله سازمان‌های ذی‌صلاح در حل آسیب‌های اجتماعی، موجب افزایش آمار طلاق و به تبع آن افزایش ناهنجاری و معضلات اجتماعی در بین اقشار جامعه و به خصوص جوانان را به همراه خواهد داشت. فواید نتایج این تحقیق برای جامعه، برجسته‌نمودن اهمیت اقدامات پیشگیرانه اجتماعی برای کاهش پدیده طلاق و در تعاقب برنامه‌ریزی دست‌اندرکاران و مسئولیت‌سازی همه نهادها برای سرمایه‌گذاری در این زمینه است؛ بنابراین، با افزایش ازدواج‌های آسان و پایدار و همچنین تلاش در راستای تسهیل ازدواج جوانان و کاهش پدیده طلاق می‌توان با حذف آثار اجتماعی و تبعات منفی طلاق، همچون بزهکاری، ترویج فساد و فحشاء، کاهش فرار دختران، اعتیاد و غیره به برقراری نظم و امنیت اجتماعی و تشکیل جامعه‌ای پویا و سالم کمک نمود؛ لذا پژوهش درصدد پاسخ به این سؤال اصلی است که پیشگیری اجتماعی پلیس با رویکرد اسلامی - ایرانی چه تأثیری بر پدیده طلاق دارد؟

پیشینه و مبانی نظری

الف) پیشینه تحقیق

عباسی اسفجیر (۱۳۹۶) در تحقیق خود با عنوان «مطالعه جامعه‌شناختی علل طلاق با توجه به پرونده‌های موجود در مراکز مداخله در بحران خانواده در استان مازندران» دریافت بین فراوانی علل طلاق در افراد متقاضی طلاق، تفاوت معناداری وجود داشته است. با توجه به یافته‌های تحقیق، عامل نام‌گذاری شده فرهنگی و شخصیتی متقاضیان طلاق، بیشتر از سایر علل، زمینه‌ساز طلاق می‌باشند.

علوی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق خود با عنوان «بررسی رابطه بین طلاق و بزهکاری زنان شهر کرمان» دریافت که متغیرهایی مانند انحرافات اجتماعی، عدم ثبات زناشویی، از خودبیگانگی، محرومیت نسبی در طلاق و بزهکاری و بزه‌دیدگی زنان شهر کرمان ارتباط دارند.

شاروبندی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق خود با عنوان «بررسی و تحلیل عوامل و آثار پدیده طلاق (مورد مطالعه: شهرستان دشتستان)» پس از جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها ملاحظه شد که مهم‌ترین عوامل مؤثر بر طلاق در

شهرستان دشتستان مسائل اعتیاد، عدم تفاهم، ازدواج مجدد، مسائل عاطفی، مشکلات اقتصادی و فقر، اختلافات خانوادگی، خشونت و آزار جنسی، شرایط آب و هوایی و ضعف نهادهای درگیر است.

کریمی و غلامی (۱۳۹۵) در تحقیق خود با عنوان «مطالعه موردی رابطه طلاق و بزهکاری و بزه‌دیدگی زنان مطلقه در شهر اصفهان» نشان داد که بیشترین جرمی که زنان مطلقه مرتکب می‌شوند، سرقت و پس از آن استعمال و توزیع مواد مخدر است که با پیامدهای فردی و اقتصادی طلاق، قابل تبیین می‌باشند. همچنین بیشترین جرمی که علیه زنان مطلقه ارتکاب یافته، جرم ضرب و جرح است که این جرم نیز از طریق پیامد اجتماعی طلاق و طرد و انزوای اجتماعی زنان مطلقه قابل تبیین است.

جاویدانی (۱۳۹۳) در تحقیق خود با عنوان «بررسی علل طلاق از سوی زنان متقاضی طلاق در شهر همدان» با توجه به نقش پررنگ خشونت‌های خانگی، ویژگی‌های زنانی که به علت خشونت متقاضی طلاق بوده‌اند را بررسی کرد که در بین این ویژگی‌ها، سن زنان، تعداد فرزندان، دیدگاه آنان نسبت به خشونت، محل سکونت و سطح تحصیلات آنان در عدم تحمل خشونت و ایجاد انگیزه در اقدام به درخواست طلاق نقش مهمی دارند.

محمودیان و خدامرادی (۱۳۸۹) در تحقیق خود با عنوان «بررسی رابطه طلاق و توسعه اقتصادی - اجتماعی در شهرستان‌های کشور» دریافت متغیرهای توسعه، قومیت و باروری اثر مستقیمی روی طلاق داشته‌اند و سهم متغیر توسعه از بقیه بیشتر بوده است. متغیرهای تحصیلات عالی زنان و اشتغال زنان نیز روی توسعه تأثیرگذار بوده‌اند و اثر این دو روی طلاق غیرمستقیم بوده است.

ب) مبانی نظری

پیشگیری از جرم

معنی لغوی پیشگیری از جرم: واژه پیشگیری در مفهوم متداول آن در معانی «پیش دستی کردن، پیشی گرفتن و به جلوی چیزی شتافتن» و همچنین «آگاه

کردن، خبر چیزی را دادن و هشدار دادن است» (محمد نسل، ۱۳۹۳، ۲۰). اما در جرم‌شناسی پیشگیرانه، پیشگیری در معنی اول آن مورد استفاده واقع می‌شود.

مفهوم اصطلاحی پیشگیری: در استنباط مفهوم پیشگیری و تعریف آن دو جهت‌گیری کلی دیده می‌شود. برخی از جرم‌شناسان مفهومی باز یا گسترده برای تدابیر پیشگیرانه قائل شده و گروهی دیگر پیشگیری را در مفهومی محدود به کار می‌برند. در مفهوم باز یا گسترده پیشگیری، انجام هر اقدامی که علیه جرم بوده و آن را کاهش دهد پیشگیری محسوب می‌شود. براساس این برداشت، انواع تدابیر کیفری و غیر کیفری چه مربوط به قبل و چه مربوط به بعد از وقوع جرم، پیشگیری محسوب می‌شوند؛ اما در مفهوم محدود آن، پیشگیری به مجموعه وسایل و ابزارهای اطلاق می‌شود که دولت برای مهار بهتر بزهکاری از طریق حذف یا محدود کردن عوامل جرم‌زا و یا از طریق اعمال مدیریت مناسب نسبت به عوامل محیط فیزیکی و محیط اجتماعی موجد فرصت‌های جرم، مورد استفاده قرار می‌دهد (نجفی ابرندآبادی ۱۳۸۳، ۷۴۰؛ به نقل از محمد نسل، ۱۳۹۳، ۲۱-۲۰). در یک دیدگاه، پیشگیری به پیشگیری‌های کیفری، وضعی و اجتماعی تقسیم شده که با توجه به موضوع تحقیق، پیشگیری اجتماعی در ادامه توضیح داده می‌شود.

پیشگیری اجتماعی

پیشگیری اجتماعی برخلاف پیشگیری وضعی که بر موقعیت جرم‌زا تمرکز دارد، به مجرم احتمالی و محیط پیرامونی او می‌پردازد. در پیشگیری اجتماعی، تقویت سازوکارهای خودکنترلی (با موانع اخلاقی) از یکسو و آموختن مهارت‌های اجتماعی برای تعامل با دیگران از سوی دیگر، به نوجوانان آموزش داده می‌شود و در یک تقسیم‌بندی این نوع پیشگیری به دو دسته «پیشگیری رشدمدار و پیشگیری جامعه‌مدار» تقسیم شده است. منظور از پیشگیری جامعه‌مدار آن است که اگر در محیط عوامل جرم‌زا وجود داشت آن‌ها را خنثی سازیم (محیط‌های شخصی، اجتماعی، فیزیکی و سایرین) و منظور از پیشگیری رشدمدار آن است که اگر طفل به دلیلی از خود مظاهر بزهکاری را نشان داد با

مداخله زودرس بر روی وی و محیط پیرامون او جلوی مزمن شدن بزهکاری را در آینده بگیریم (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۷، ۱۲۳۸).

نقش پلیس در گونه‌های پیشگیری اجتماعی: در زمینه اقدامات پیشگیرانه اوان کودکی، پلیس کنترل اولیه بر پیشگیری را ندارد اما با وجود این، نیاز به بررسی رویکرد فرانهادی از حیث برنامه‌ریزی توسط پلیس وجود دارد. خصوصاً که هر نهادی در اجرای بخش اصلی طرح‌های خود ملزم به حفظ هماهنگی با سایر نهادها است.

کارکردهای اجتماعی پلیس در پیشگیری از جرائم: با توجه به کارکردهای اجتماعی متعددی که پلیس می‌تواند در پیشگیری از جرائم داشته باشد، مهم‌ترین این کارکردها از نظر برخی از صاحب‌نظران مطرح در حوزه پیشگیری اجتماعی از جرم احصا و در اینجا به برخی از آنان اشاره می‌شود:

الف) حضور مأموران پلیس به عنوان تعلیم‌دهنده در مراکز آموزشی: پلیس می‌تواند به عنوان بخشی از یک رویکرد جمعی به امنیت، در مراکز آموزشی محله‌ها با هدف آموزش حضور مشهود داشته باشد. اغلب اوقات، هدف از برنامه‌های حضور مشهود پلیس در جامعه، بازدارندگی از جرم از طریق حضور قوی پلیس در صحنه، برقراری نظارت و ایجاد اطمینان عمومی در مورد امکان دسترسی سریع به پلیس است. ولی در این شیوه با حضور مشهود پلیس و با انجام فعالیت مأموران آموزش‌دیده به عنوان آموزش‌دهنده الگوهای صحیح رایج یکی از الگوهای مؤثر پلیس در جامعه، به عنوان نقش آموزشی در پیشگیری اجتماعی از جرم است (شاو^۱، ۲۰۰۱، ۱۳-۱۲).

ب) اطلاع‌رسانی به آحاد جامعه: پلیس می‌تواند از طریق ارائه اطلاعات کلی در مورد شیوه‌های اجتناب از بزه‌دیدگی به جامعه به پیشگیری از جرم کمک کند. مأموران پلیس می‌توانند از طریق مدارس برای ارائه سخنرانی در مورد رانندگی در حین مستی، امنیت دوچرخه‌سواری، امنیت اتوبوس، قلدری و سوء استعمال مواد مخدر، دعوت شوند. پلیس همچنین می‌تواند در آگاهسازی

عمومی و تبلیغات رسانه‌ای به منظور تغییر گرایش‌ها و رفتارها در مورد جرم و خشونت شرکت کرده و برای جلوگیری از بزهکاری نوجوانان، زنان، اقلیت‌های فرهنگی و افراد ناتوان جلوگیری کند (کاپوبیانکو^۱، ۲۰۰۷، ۱۲).

ج) مشارکت پلیس در عدالت ترمیمی و میانجی‌گری: عدالت اجتماعی یا ترمیمی، مدلی از مشارکت عمومی از طریق درگیرکردن گروه‌ها و اشخاص مختلف به‌عنوان یک عامل مهم دریافتن راه‌حل‌های مؤثر و پایدار را ارائه می‌دهد؛ بنابراین، عدالت ترمیمی می‌تواند به‌عنوان جزئی از پیشگیری اجتماعی دیده شود.

د) حمایت از بزه‌دیدگان: بزه‌دیدگان اغلب نیاز به مراقبت و حمایت فوری، قوت قلب و در برخی موارد مشاوره دارند. ارائه حمایت قوی به بزه‌دیدگان، اعتماد عمومی را به پلیس برقرار کرده و بزه‌دیدگان را ترغیب به گزارش موارد جرم به پلیس و درخواست کمک از آن می‌کند پلیس می‌تواند از طرق زیر نسبت به حمایت از بزه‌دیدگان اقدام کند.

ه) عمل به‌عنوان مربی و الگو: مأموران پلیس می‌توانند از تلاش‌های پیشگیری از جرم از طریق مربیگری برای نوجوانان درگیر در مشکلاتی نظیر بیکاری طولانی، سوء استعمال موادمخدر و ازهم‌پاشیدگی کانون خانوادگی حمایت کنند. برنامه‌های مربیگری در اروپا، کانادا و استرالیا نشان داده است که برنامه‌های مربیگری برای نوجوانان در معرض خطر می‌توانند فواید زیر را داشته باشند: افزایش اعتماد به نفس، افزایش مشارکت در زندگی مدنی، اصلاح نگرش در مورد پلیس و همچنین اصلاح نگرش پلیس نسبت به نوجوانان (کاپوبیانکو، ۲۰۰۷، ۱۵).

و) کمک به مشارکت‌های پیشگیری از جرم: همان‌گونه که در رهنمودهای سازمان ملل متحد مورد تأکید قرار گرفته است، یکی از اصول کلیدی پیشگیری از جرم استفاده از راهبردهایی است که بر مبنای ایجاد همکاری و مشارکت بین مؤسسات دولتی و وزارتخانه‌ها، سازمان‌های عمومی و غیردولتی، بخش بازرگانی و جامعه مدنی است. پلیس می‌تواند با ارائه اطلاعات در دو زمینه به برقراری مشارکت‌های پیشگیری از جرم کمک کند: ارائه دسترسی به آمار جرم و

1- Capobianco

اطلاع‌رسانی در مورد برنامه‌های موفق پیشگیری از جرم توسط ادارات پلیس. پیشگیری از جرم مستلزم ارائه اطلاعات دقیق جمع‌آوری‌شده در مراحل مختلف فرایند پیشگیری از جرم (آسیب‌شناسی، تهیه و اجرای طرح پیشگیری از جرم، نظارت و ارزیابی) است. به‌ویژه پلیس می‌تواند دسترسی به اطلاعات آماری در مورد جرم و گرایش‌های مجرمانه را برای اعضای محلی دخیل در آسیب‌شناسی علل جرم ارائه دهد (کاپوبیانکو، ۲۰۰۷، ۲۰-۱۹).

طلاق

طلاق در لغت، «جدا شدن زن از مرد، رها شدن زن از قید نکاح» (معین، ۱۳۷۱، ۷۳۴) معنا شده و در اصطلاح، طلاق، انحلال رابطه زناشویی است در عقد نکاح دائم، خواه به قصد و رضای زوج باشد، خواه به وسیله نماینده قانونی زوج، مانند طلاق دادن زوجه دائمی به وسیله ولی او. هرچند طلاق از ابتدای زندگی اجتماعی بشر وجود داشته و حتی طبق قدیمی‌ترین اسناد حقوقی، از ابتدا صورت قانونی نیز داشته است؛ اما در هر عصری، درصد نسبی طلاق در حد معقولی بوده و وجود آن ضرر جبران‌ناپذیری به بنیاد اجتماع وارد نمی‌ساخته است ولی امروزه جامعه انسانی، شاهد افزایش روزافزون نرخ طلاق است به طوری که بیم نابودی بنیاد خانواده وجود دارد و به دنبال آن، جامعه شاهد ازدیاد انحرافات اجتماعی، ناهنجاری‌های روانی و انواع بیماری‌های روان‌پریشی در افراد مطلقه است. از آنجاکه خانواده مقتدر، بنیان جامعه مقتدر است، فروپاشی زندگی خانوادگی به فروپاشی زندگی اجتماعی منجر خواهد شد. اگر ازدواج، مجرای برای تعهد و وابستگی نسبت به جامعه بوده و روابط صمیمانه منبع مهمی برای اعتماد و امنیت باشد، نتیجه می‌گیریم که کاهش نرخ ازدواج و افزایش طلاق، ممکن است به کاهش میزان تعهد و وابستگی به جامعه بینجامد (حق‌شناس، ۱۳۸۸، ۲۳۶-۱۷۹). در مجموع طلاق پیامدهای دارد که در ذیل به آن‌ها پرداخته می‌شود.

پیامدهای فردی: زنان به دلیل دارا بودن ویژگی‌های شخصیتی، جنسیتی و ظرافت‌های زنانه، آسیب‌پذیرتر هستند؛ به طوری که اختلالات روانی در آن‌ها دو برابر می‌شود (آذر، ۱۳۹۲، ۵۴). علائم روانی طلاق، عبارت‌اند از: ناکامی،

ماتمزدگی، نگرانی، وحشت، اضطراب، ترس، خشم و نظایر آن‌ها که می‌توان آن‌ها را به‌وفور در زنان مطلقه دید.

پیامدهای اقتصادی: زنان مطلقه، اغلب با سختی‌های جدی مالی، روبه‌رو می‌شوند به‌خصوص اگر از سوی خانواده و آشنایان، مورد حمایت مالی قرار نگیرند و بیشتر عمر تأهل خود را به خانه‌داری گذرانده باشند، اوضاع اقتصادی آن‌ها دچار بحران می‌شود. در چنین حالتی، زنان مطلقه برای امرامعاش، باید برای خود شغلی پیدا کنند که البته به خاطر مطلقه بودن به‌سختی می‌توانند شاغل شوند و چه‌بسا به خاطر شرایط بد مالی خود حاضر باشند که با دستمزد ناچیز هم کار کنند یا اینکه ساعات کاری خود را افزایش دهند.

پیامدهای اجتماعی: طلاق، پدیده‌ای است به تمام معنی اجتماعی و همانند یک نهاد اجتماعی عمل می‌کند. زمانی که جامعه در معرض آسیب‌های بنیادی است، روابط اجتماعی بیمار است و فساد، گوشه جامعه را دربر گرفته است، میزان طلاق، همچون شاخصی دقیق، درجات بیماری‌های فوق را نشان می‌دهد (ساروخانی، ۱۳۷۶، ۱۱۹). متأسفانه در جامعه ما دیدگاه نسبت به زنان مطلقه بسیار منفی است، تا جایی که حتی در بررسی موارد، والدین زنان مطلقه، پذیرای آن‌ها بعد از طلاق نیستند و ایشان را به حال خود رها می‌کنند یا اگر زنان مطلقه پس از طلاق خود راهی خانه پدر و مادرشان شدند، مکالمات، دوستی‌ها، بیرون رفتن‌ها و به‌طور کلی تمام رفتارهای آن‌ها زیر ذره‌بین تک‌تک اعضای خانواده قرار می‌گیرد و دلیل این بدبینی‌ها و کنترل‌های بیش‌ازحد، همان فرهنگ نادرستی است که اعضای جامعه آن را پذیرفته‌اند. همچنین طلاق، ممکن است به کاهش میزان تعهد و وابستگی به جامعه منجر شود به‌نحوی که فرد مطلقه، خود را کاملاً جدای از جامعه ببیند و نسبت به آن هیچ‌گونه احساس مسئولیتی نداشته باشد و حتی درصدد مبارزه با ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته‌شده در جامعه برآید و نظم و امنیت اجتماعی را مختل کند؛ بنابراین بزهکاری زنان مطلقه، یکی از پیامدهای اجتماعی طلاق است. طلاق، یک ضریب مثبت و عامل بسیار قوی، برای ازدیاد تبهکاری است. طبق بررسی دکتر اتین دوگریف، استاد مدرسه علوم جنایی لوون،

نسبت مستقیم احتمالی بین عللی که موجب طلاق می‌شود و تبهکاری بزرگسالان وجود دارد (حسنی، ۱۳۸۳، ۲۶).

نظریه‌هایی برای تبیین علل پدیده طلاق

نظریه بحران ارزش‌ها: در جوامعی که در حال انتقال از وضع اجتماعی و اقتصادی خاص به وضع و شرایط دیگری هستند، مشکلاتی پدید می‌آید که نتیجه تصادم نوگرایی و پایبندی به سنت‌های دیرین و تشدید جنگ بین نسل‌هاست. بسیاری از موضوعات بی‌ارزش دیرروز، در محدوده عناصر نوین و مقبول امروزی پای می‌نهند و بسیاری از عناصر مطلوب اجتماعی از قلمرو ارزش‌های اجتماعی خارج می‌شوند. هر چقدر این تحول سریع باشد، تضاد و جابه‌جایی ارزش‌ها چشمگیرتر خواهد بود. در چنین شرایطی نیروهای حاکم بر جامعه جای خود را به نیروهای تازه می‌سپارند و نظام ارزش‌های جامعه دستخوش آشوب می‌شود، در این احوال کشمکش درون خانواده ایجاد می‌شود و نابسامانی خانواده و طلاق افزایش می‌یابد (مساواتی، ۱۳۷۴، ۲۸۱).

نظریه آنومی (بی‌هنجاری): هنگامی که جامعه در حال گذار و دگرگونی است، بسیاری از انسان‌ها دچار سرگردانی می‌شوند و قواعد و ارزش‌های جامعه، برای آن‌ها بی‌اهمیت و کم‌ارزش می‌شود. از سوی دیگر ارزش‌های جدید و منطبق با شرایط نیز، هنوز در جامعه جا نیفتاده است. در واقع جامعه دو ساخت دارد؛ در این جامعه برخی از ساخت کهن و برخی از ساخت نوین تبعیت می‌کنند. از هم‌پاشیدگی هنجارها و آنومی، وضعیتی را ایجاد می‌کند که آرزوهای بی‌حد و حصر ایجاد می‌شود و از آنجا که طبعاً این آرزوهای بی‌حد نمی‌توانند ارضا شوند، در نتیجه وضعیت نارضایتی اجتماعی پدید می‌آید که در جریان اقدامات منفی اجتماعی نظیر طلاق، خودکشی و غیره ظاهر می‌شود که از نظر آماری قابل‌سنجش است (رفیع‌پور، ۱۳۸۷، ۴۲).

بحران وجدان جمعی: وجدان جمعی یکی از مهم‌ترین ضمانت‌های تحقق اهداف و ارزش‌های جامعه است. به اعتقاد دورکیم هر چقدر وجدان جمعی قوی باشد، خشم عمومی در مقابل هنجارشکنی حادثتر است. با ضعیف‌شدن وجدان

جمعی، ارزش‌های منفی منتسب به طلاق کاهش می‌یابد و جامعه مطلقه‌ها را به‌عنوان مطرودین اجتماعی تلقی نمی‌کند و بدین ترتیب بر میزان طلاق افزوده می‌شود؛ به‌عبارت‌دیگر، جامعه‌ای که طلاق را پدیده‌های عادی و طبیعی می‌داند، رواج آن را نیز موجب خواهد شد، برعکس آنجا که طلاق منفور، زشت و ضد ارزش محسوب می‌شود، خواه‌ناخواه از کمیت آن کاسته می‌شود. طلاق و تعدد آن در جامعه کنونی نوعی تساهل را نسبت به آن ایجاد می‌کند که از قبح آن می‌کاهد و به‌تبع آن، انسان‌ها در برخورد با اولین مشکل به طلاق می‌اندیشند. از سوی دیگر، در قرن حاضر این گرایش وجود دارد که طلاق را بیش از آنکه پدیده‌های اجتماعی بدانند، آن را امری حقوقی تلقی کنند، این نگرش می‌تواند موجب افزایش آمار طلاق شود (ساروخانی، ۱۳۷۶، ۱۱۹).

مشکلات اقتصادی: به نظر کانگر دوران سخت اقتصادی در جامعه نتایج زیانباری بر خانواده‌ها دارد، از جمله آن‌ها احتمال وقوع گسیختگی خانواده و بی‌سامانی آن است. محرومیت اقتصادی تعاملات مثبت زوجین را کاهش می‌دهد و آن‌ها را به‌سوی طلاق سوق می‌دهد. مشکلات اقتصادی در بین زوجینی که منافع خانوادگی آن‌ها برای بقای زندگی در سطح استاندارد مناسب نیست، زندگی زناشویی آن‌ها را بی‌ثبات می‌کند و مردان در این خانواده‌ها بیشتر تعامل منفی دارند (کانگر و الدر^۱، ۱۹۹۰).

نظریه توزیع قدرت: گاه بین زن و شوهر تضادی ایجاد می‌شود و هر یک برای احراز منزلت خود و رسیدن به اهداف خویش، از طریق توسل به امکانات مالی، فرهنگی و... قصد تسلط بر دیگری را دارد. تداوم این وضعیت، تنش و کشمکش بین زوجین را افزایش داده و درنهایت منجر به جدایی و طلاق آن‌ها می‌شود. در چند دهه اخیر با تغییرات اجتماعی و تقابل سنت و مدرنیته، درخواست نفوذ و کنترل هر یک از زوجین بر سرنوشت خود و خانواده افزایش یافته و این وضعیت، یکی از عوامل مؤثر در ایجاد اختلاف و جدل در خانواده بوده است.

طلاق از نظر دین اسلام

طلاق مبغوض الهی: در روایات، کلمات و سیره عملی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) مشاهده می‌شود که آنان طلاق را بسیار مذموم و منفور معرفی کرده‌اند. برخی از روایات بدین قرارند: امام باقر (ع) از پیامبر گرامی اسلام (ص) نقل فرمودند: «جبرئیل آن قدر بر من درباره زن سفارش و توصیه کرد که گمان کردم طلاق زن، جز در وقتی که مرتکب فحشاء قطعی شده باشد سزاوار نیست.» امام صادق (ع) از پیامبر اکرم (ص) نقل فرمودند: «چیزی در نزد خدا محبوب‌تر از خانه‌ای که در آن پیوند ازدواجی صورت می‌گیرد وجود ندارد و چیزی در نزد خداوند مبغوض‌تر از خانه‌ای که در آن پیوندی با طلاق بگسلد وجود ندارد. آنگاه امام صادق (ع) فرمود: اینکه در قرآن نام طلاق مکرر آمده و جزئیات کار طلاق مورد عنایت و توجه قرآن واقع شده، از آن جهت است که خداوند جدایی را دشمن می‌دارد.» طبرسی در مکارم/الاخلاق از پیامبر (ص) نقل کرده است که حضرت فرمودند: «ازدواج کنید ولی طلاق ندهید، زیرا عرش الهی از طلاق می‌لرزد.» امام صادق (ع) فرمودند: «هیچ چیز حلالی مانند طلاق، مبغوض و منفور پیشگاه الهی نیست. خداوند مردمان بسیار طلاق‌دهنده را دشمن می‌دارد.» همچنین در روایات اهل سنت، روایاتی فراوان است. در سنن ابن‌ماجه از پیامبر (ص) نقل کرده است که: «مبغوض‌ترین حلال در نزد خداوند طلاق است.» یعنی در میان حلال‌ها هیچ چیز به اندازه طلاق، مبغوض نیست. قرآن کریم می‌فرماید: «اگر بیم آن داشته باشید که میان زن و شوهر شکاف و جدایی افتد، داوری از خاندان مرد و داوری از خاندان زن را برانگیزانید، اگر داوران نیت اصلاح داشته باشند خداوند میان زوجین توافق ایجاد می‌کند خداوند دانا و مطلع است» (نساء، ۳۵).

نقش پلیس در برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق

به‌منظور پیگیری و ساماندهی اجرای برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق و تعیین نسبت و نقش هر یک از دستگاه‌ها در کنترل و کاهش طلاق و جلوگیری از پراکنده‌کاری و موازی‌کاری دستگاه‌ها، اقدامات دستگامی مندرج در این برنامه به لحاظ موضوعی در هفت محور زیر دسته‌بندی شده است: ۱- آموزش؛

۲-مشاوره؛ ۳- حمایت‌های اجتماعی؛ ۴- ترویج و فرهنگ‌سازی؛ ۵- قضا و داوری؛ ۶- سلامت و ۷- برنامه‌بودجه. که درمورد بندهای ۱، ۲، ۴ و ۵ پلیس دارای وظایفی در بحث کنترل و کاهش طلاق است. در موضوع آموزش برای خانواده‌ها پلیس با همکاری مراکز حوزوی و دانشگاهی با اجرای طرح توسعه و تقویت حرفه‌ای مشاوران و مددکاران و ارتقای تحصیلی آنان با تأکید بر روزآمدی از طریق ارائه بسته‌های آموزشی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی و انجام همایش‌های مشارکتی این مهم را پیگیری می‌نماید و در محور مشاوره پلیس با همکاری محلات، مساجد، مدارس، مترو و سایر اماکن عمومی برنامه‌ریزی برای ترغیب، تسهیل ازدواج و تحکیم خانواده و ارائه آموزش آداب و مهارت‌های زندگی در بین کارکنان خود را دنبال می‌نماید و نیز در حوزه ترویج و فرهنگ‌سازی برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق پلیس با توسعه پیشگیری اولیه با تأکید بر اجرای طرح مشاوره فعال و سخنرانی‌های آموزشی در محلات، مساجد، مدارس، مترو و سایر اماکن عمومی به‌منظور پیشگیری از طلاق مستمراً بایستی فعالیت نماید و در محور قضا و داوری برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق پلیس با ایجاد مکان مناسب برای رسیدگی به مراجعان دعاوی و اختلافات خانوادگی به همراه غرفه کودک در دوایر مددکاری کلانتری‌ها اقدامات لازم را پیگیری می‌نماید. (برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق، ۱۳۹۵).

تکنیک‌های الگوی اسلامی - ایرانی پیشگیری اجتماعی

الف) آگاهی‌بخشی و اصلاح باورهای دینی

از آنجاکه رفتارهای آدمی به‌شدت متأثر از نگرش و باورهای وی است، بر همین اساس در الگوی مذکور توجه ویژه‌ای به اصلاح نگرش و باورهای فردی و اجتماعی معطوف می‌شود. در این تکنیک اصلی، چهار تکنیک فرعی قابل ذکر است که به‌ترتیب شامل، اصلاح نگرش و تقویت باورهای دینی، ترویج و تقویت ارزش‌ها، هنجارها، اخلاق و رفتار دینی، ارتقای آگاهی‌های عمومی و اختصاصی در مورد جرائم و انحرافات و خنثی‌سازی عملیات روانی مروجین جرم یا انحراف می‌باشند.

ب) مدیریت نیازها

بدون تردید ارتکاب جرم نیز همانند سایر اعمال انسان در راستای پاسخ به نیازهای روزمره صورت می‌گیرد. همه انسان‌ها به‌طور طبیعی نیازهای مشترکی دارند برای برخی از افراد رسیدن به نیازها و تأمین آن‌ها از راه‌های قانونمند امکان‌پذیر است، اما گروه دیگری از افراد یا نمی‌خواهند و یا نمی‌توانند نیازهای خود را از طرق قانونی و مشروع تأمین کنند و به همین دلیل به سراغ بزهکاری می‌روند؛ بنابراین، یکی از راه‌های پیشگیری اجتماعی مدیریت نیازهای روزمره افراد خواهد بود. این تکنیک خود به سه تکنیک فرعی تقسیم می‌شوند شامل شناسایی و تأمین نیازهای مشروع مرتبط با جرم یا انحراف، اصلاح تأمین نیازهای محرک جرم یا انحراف و حذف یا جایگزینی نیازهای کاذب.

ج) توانمندسازی فردی و اجتماعی

عوامل خطر جرم به‌صورت طبیعی در هر جامعه‌ای وجود دارند اما فقط تعداد خاصی از افراد در برابر آن تسلیم شده و مرتکب جرم می‌شوند. وسوسه عوامل خطر همانند ویروس‌های بیماری‌زا گریبانگیر همه افراد جامعه است؛ لیکن برخی افراد در مقابل این عوامل مقاومت ندارند و خیلی سریع تسلیم می‌شوند در مقابل، افراد توانمندی وجود دارند که به‌راحتی تسلیم شرایط خطرناک نشده و به دنبال غلبه بر عوامل خطر و از بین بردن آن هستند در حالت متعارف توانمندسازی فردی و اجتماعی با توجه به شرایط و سنت‌های جامعه ایرانی از چهار طریق عمده انجام‌پذیر است. ارتقای مهارت‌های اساسی زندگی، تقویت بازسازی‌گاری اجتماعی، ارتقای سرمایه اجتماعی و گسترش فرضیه امر به معروف و نهی از منکر.

د) تقویت کنشگران اجتماعی

یکی از راهکارهای ایجابی در پیشگیری اجتماعی از جرم، تقویت کنشگران اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر شکل‌گیری گرایش‌ها و تمایلات افراد است. واقعیت این است که برخی از لایه‌های اجتماعی بیشتر از سایرین در گرایش‌های افراد نقش‌آفرین هستند. توجه به ارتقای این نهادها و تقویت عملکرد آنان می‌تواند

تأثیر زیادی بر پیشگیری و کاهش جرم داشته باشد. تقویت کنشگران اجتماعی و فرهنگی از پنج طریق امکان‌پذیر است، تقویت نقش و جایگاه خانواده، تقویت نقش و جایگاه محله، تقویت نقش و جایگاه نهادهای مذهبی، تقویت نقش و جایگاه نهادهای آموزشی و مدیریت و نظارت بر اماکن، فعالیت‌ها و فرآورده‌های فرهنگی (محمد نسل، ۱۳۹۳، ۱۰۶-۸۳).

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق براساس الگوی اسلامی - ایرانی پیشگیری اجتماعی

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و پرسش‌نامه‌ای بوده که در این راستا ابتدا با مرور ادبیات تحقیق؛ کارکردهای اصلی پیشگیرانه پلیس حسب دیدگاه برخی از صاحب‌نظران مطرح مطالعه و در ادامه مهم‌ترین الگوی منطبق با وظایف قانونی پلیس ایران (الگوی اسلامی - ایرانی پیشگیری اجتماعی) شناسایی و در یک اقدام پیمایشی با بهره‌گیری از یک پرسش‌نامه ۲۲ سؤالی و با طیف لیکرت^۱ مورد سنجش واقع و با نرم‌افزار (اس‌پی‌اس‌اس)^۲ تجزیه و تحلیل و در ادامه برای تعیین پایایی آن از فرمول آلفای کرونباخ^۳ استفاده و میزان تأثیر کارکردهای پیشگیرانه مذکور حسب امتیازهای کسب‌شده احصا گردید. جامعه آماری پژوهش شامل کارکنان انتظامی شاغل در

1- Likert

2- SPSS

3- Cronbach

کلانتری و پاسگاه‌های شهرستان رودسر به تعداد ۱۰۰ نفر می‌باشد که به صورت تمام‌شمار تعیین شدند.

یافته‌های تحقیق

جهت بررسی تأثیر ابعاد مورد مطالعه بر پیشگیری از پدیده طلاق از آزمون رگرسیون خطی و چندمتغیره استفاده شده است که نتایج به شرح زیر است:

الف) رگرسیون خطی فرضیه ۱: آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی در پیشگیری از پدیده طلاق تأثیر دارد.

جدول ۱. خصوصیات مدل رگرسیونی تأثیر آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی در پیشگیری از پدیده

طلاق			
مدل	R	R ²	R ² تعدیل شده
۱	۰/۳۷	۰/۱۴۳	۰/۱۳۸

جدول ۲. ضرایب معادله رگرسیونی تأثیر آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی در پیشگیری از پدیده طلاق (Coefficients)

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده (Beta)	آماره t	سطح معنی داری
	خطای استاندارد	ضریب			
۱	۱/۵۵	۴/۷۴۱	۰/۳۸۸	۳/۸۵	۰/۰۰۱
	۰/۰۴۴	۰/۲۶۸		۳/۸۹	۰/۰۰۲

با توجه به ضریب تعیین به دست آمده $R^2 = 0/143$ و ضریب $Beta = 0/388$ می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که تغییرات در هر دو متغیر (آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی و پیشگیری از طلاق) در یک جهت بوده و اگر مؤلفه‌های آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی مانند اصلاح نگرش و تقویت باورهای دینی، ترویج و تقویت ارزش‌ها، هنجارها، اخلاق و رفتار دینی، آگاهی‌های عمومی و اختصاصی ارتقاء یابند، می‌تواند باعث ارتقای فرضیه اول شود.

به عبارتی در صورتی که متغیر مستقل ما که در این فرضیه، آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی است ۱۰۰٪ تغییر کند، پیشگیری از پدیده طلاق به میزان ۱۴٪ تغییر پیدا می‌کند. معادله رگرسیون تأثیر آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی در پیشگیری از پدیده طلاق عبارت است از:

$$y = 4/741 + 0/268X$$

ب) رگرسیون خطی فرضیه ۲: تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی در پیشگیری از پدیده طلاق تأثیر دارد.

جدول ۳. خصوصیات رگرسیونی تأثیر تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی در پیشگیری از پدیده طلاق

مدل	R	R ²	R ² اصلاح شده
۱	۰/۵۱۴	۰/۲۶۵	۰/۲۳۴

جدول ۴. ضرایب معادله رگرسیونی تأثیر تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی در پیشگیری از پدیده طلاق (Coefficients)

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	
	ضریب	خطای استاندارد	بتا (Beta)	آماره t
۱	α	۴/۲۵	۱/۰۲۱	۴/۲۸
	β	۰/۲۱۲	۰/۵۱۷	۶/۶۷

با توجه به ضریب تعیین به دست آمده $R^2 = ۰/۲۶۵$ و ضریب $Beta = ۰/۵۱۷$ می توان این گونه نتیجه گرفت که تغییرات در هر دو متغیر (مداخلات اجتماعی و فرهنگی و پیشگیری از طلاق) در یک جهت بوده و اگر مؤلفه های تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی در پیشگیری از پدیده طلاق مانند تقویت نقش و جایگاه خانواده، تقویت نقش و جایگاه محله، تقویت نقش و جایگاه نهادهای مذهبی، تقویت نقش و جایگاه نهادهای آموزشی و مدیریت و نظارت بر اماکن، فعالیت ها و فرآورده های فرهنگی ارتقاء یابند، می تواند باعث بهتر شدن فرضیه دوم امور مربوط به تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی در پیشگیری از پدیده طلاق شود. به عبارتی در صورتی که متغیر مستقل ما که در این فرضیه، تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی است ۱۰۰٪ تغییر کند، پیشگیری از پدیده طلاق به میزان ۲۶٪ تغییر پیدا می کند. معادله رگرسیونی تأثیر تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی در پیشگیری از پدیده طلاق عبارت است از: $y = ۴/۲۵ + ۰/۲۱۲x$

ج) رگرسیون خطی فرضیه ۳: مدیریت نیازها در پیشگیری از پدیده طلاق تأثیر دارد.

جدول ۵. خصوصیات مدل رگرسیونی تأثیر مدیریت نیازها در پیشگیری از پدیده طلاق

مدل	R	R ²	R ² اصلاح شده
۱	۰/۵۹۶	۰/۳۵۶	۰/۳۴۹

جدول ۶. ضرایب معادله رگرسیونی تأثیر مدیریت نیازها در پیشگیری از پدیده طلاق (Coefficients)

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	
	ضریب	خطای استاندارد	بتا (Beta)	آماره t
۱	۵/۲۳	۱/۰۷۵	۰/۴۸۹	۴/۲۲
β	۰/۲۶	۰/۰۳۸		۷/۰۱
α				۰/۰۰۳

با توجه ضریب تعیین به دست آمده $R^2 = ۰/۳۵۶$ و ضریب $Beta = ۰/۴۸۹$ می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که تغییرات در هر دو متغیر (مدیریت نیازها و پیشگیری اطلاق) در یک جهت بوده و اگر مؤلفه‌های مدیریت نیازها مانند شناسایی و تأمین نیازهای مشروع مرتبط با جرم یا انحراف، اصلاح تأمین نیازهای محرک جرم یا انحراف و حذف یا جایگزینی نیازهای کاذب ارتقاء یابند، می‌تواند باعث بهتر شدن فرضیه سوم امور مربوط به مدیریت نیازها شود. به عبارتی در صورتی که متغیر مستقل ما که در این فرضیه، مدیریت نیازها است ۱۰۰٪ تغییر کند، پیشگیری از پدیده طلاق به میزان ۳۶٪ تغییر پیدا می‌کند. معادله رگرسیون مدیریت نیازها و پیشگیری از طلاق عبارت است از:

$$y = ۵/۲۳ + ۰/۲۶x$$

د) رگرسیون خطی فرضیه ۴: توانمندسازی فردی و اجتماعی در پیشگیری از پدیده طلاق تأثیر دارد.

جدول ۷. خصوصیات مدل رگرسیونی تأثیر توانمندسازی فردی و اجتماعی در پیشگیری از پدیده طلاق

مدل	R	R ²	R ² اصلاح شده
۱	۰/۵۹۴	۰/۳۵۳	۰/۳۴۸

جدول ۸. ضرایب معادله رگرسیونی تأثیر توانمندسازی فردی و اجتماعی در پیشگیری اطلاق (Coefficients)

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	
	ضریب	خطای استاندارد	بتا (Beta)	آماره t
۱	۵/۲۷	۱/۰۷۲	۰/۴۷۶	۴/۲۴
β	۰/۲۵	۰/۰۳۹		۷/۰۲
α				۰/۰۰۱

با توجه ضریب تعیین به دست آمده $R^2 = 0/352$ و ضریب $Beta = 0/476$ می توان این گونه نتیجه گرفت که تغییرات در هر دو متغیر (توانمندسازی فردی و اجتماعی و پیشگیری از طلاق) در یک جهت بوده و اگر مؤلفه های توانمندسازی فردی و اجتماعی مانند ارتقای مهارت های اساسی زندگی، تقویت بازسازی فردی اجتماعی، ارتقای سرمایه اجتماعی و گسترش فرضیه امر به معروف و نهی از منکر ارتقاء یابند، می تواند باعث بهتر شدن فرضیه چهارم امور مربوط به توانمندسازی فردی و اجتماعی شود. به عبارتی در صورتی که متغیر مستقل ما که در این فرضیه توانمندسازی فردی و اجتماعی است 100% تغییر کند، پیشگیری از پدیده طلاق به میزان 35% تغییر پیدا می کند. معادله رگرسیون توانمندسازی فردی و اجتماعی و پیشگیری از طلاق عبارت است از:

$$y = 5/27 + 0/25x$$

جدول ۹. مفروضات رگرسیون چندگانه

R	R ²	R ² اصلاح شده	انحراف معیار برآوردها	دوربین واتسون
۰/۵۲۲	۰/۲۷۲	۰/۲۶۴	۲/۰۲۴	۲/۰۴۱

R^2 یا ضریب تبیین بخشی از کل تغییرات Y در اطراف میانگین را اندازه می گیرد، که توسط رگرسیون توجیه می شود. اغلب پس از ضرب کردن R^2 آن را به صورت درصد بیان می کنند. استفاده از R^2 به عنوان معیاری برای توجیه نوع Y در اثر متغیرهای مستقل مرسوم است. R^2 بین ۰ و ۱ متغیر است. قابل ذکر است که مقدار بزرگ R^2 الزاماً به معنی خوب بودن مدل رگرسیون نیست. افزودن یک متغیر به مدل همیشه R^2 را صرف نظر از اینکه این متغیر اضافه شده در مدل مشارکت داشته باشد یا نه افزایش خواهد داد؛ بنابراین، ممکن است مدل های دارای مقادیر بزرگ R^2 برای پیش بینی یا برآورد ضعیف باشند. ریشه دوم R^2 ضریب همبستگی چندگانه بین Y و متغیرهای مستقل بوده و رابطه خطی میان Y و متغیرهای مستقل را نشان می دهد. برخی از متخصصین آمار استفاده از آماره R^2 تصحیح شده^۱ را ترجیح می دهند، زیرا R^2 معمولی همیشه با اضافه شدن یک متغیر جدید به مدل رگرسیون افزایش

1- Adjusted R Squarel.

می‌یابد یا حداقل کاهش نمی‌یابد، درحالی‌که این حالت در R^2 اصلاح‌شده مشاهده نمی‌شود. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در تجزیه مدل رگرسیونی میان R^2 و R^2 اصلاح‌شده تفاوت زیادی مشاهده نمی‌شود و ضریب همبستگی چندگانه نزدیک ۰/۶۳ است.

جدول ۱۰. تجزیه واریانس اجزای رگرسیون چندگانه

VIF	Tolerance	سطح معنی‌داری	آماره t	اجزاء Beta	انحراف معیار	ضریب B	
		۰/۰۴۸	۱/۲۱		۰/۳۸۷	۰/۶۷۵	Constant
۱/۲۴	۰/۶۵۷	۰/۲۸۷	۰/۷۸۸	۰/۰۶۷	۰/۱۶۷	۰/۱۱۷	X ₁ (مداخلات اجتماعی و فرهنگی)
۲/۱۶۷	۰/۴۲۹	۰/۰۰۱	۳/۲۷۱*	۰/۳۰۸	۰/۱۴۷	۰/۴۱۲	X ₂ (آگاهی بخشی و اصلاح باورهای دینی)
۱/۴۸۷	۰/۴۸۷	۰/۰۲۳	۲/۳۶۷*	۰/۲۱۸	۰/۱۶۷	۰/۲۴۵	X ₃ (مدیریت نیازها)
۱/۴۸۱	۰/۴۸۳	۰/۰۲۴	۲/۳۶۴*	۰/۲۱۵	۰/۱۶۹	۰/۲۴۵	X ₄ (توانمندسازی فردی و اجتماعی)

با مشاهده میزان عامل تورم واریانس مربوط به متغیرهای مستقل در جدول تجزیه رگرسیون مشخص می‌شود برای هر چهار متغیر مستقل این مقدار کمتر از ۵ است که نشان می‌دهد میزان اندکی از تغییرات مربوط به ضرایب مربوط به چند همخطی است به‌صورتی که می‌توان از آن صرف‌نظر کرد که در مجموع معادله رگرسیون چندگانه حاصل عبارت است از:

$$y = 0.675 + 0.414x_2 + 0.291x_3 + 0.427x_4 + 0.422x_5 + 0.329x_6$$

با توجه به نتایج حاصل از رگرسیون خطی، مشاهده می‌گردد هرکدام از ابعاد مورد مطالعه بر پیشگیری از پدیده طلاق تأثیر می‌گذارد، همچنین این موضوع با در نظر گرفتن ضرایب بتا در معادلات رگرسیونی نیز مشاهده می‌شود.

با این توضیح این‌گونه می‌توان استنباط کرد که چون متغیر پیشگیری از پدیده طلاق تحت تأثیر ابعاد مورد مطالعه می‌باشد به نظر می‌رسد که منطقی نباشد که اجزا به‌صورت تک‌تک در نظر گرفته شود و بهتر است در مطالعات به نتایج حاصل از رگرسیون چندگانه اکتفا شود.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که در مبانی نظری اشاره شد و نیز بر اساس مبانی دین مبین اسلام تبیین گردید پدیده طلاق امری مذموم و ناپسند بوده و پیامدهای منفی زیادی در جامعه ایجاد خواهد نمود، همچنین نظریاتی که در باب طلاق مطرح گردیدند، مبین این موضوع بودند که در واقع ریشه ظهور برخی از جرائم وقوع طلاق در جامعه است. نهادهای زیادی در جهت تحکیم انسجام خانواده وظیفه دارند و پلیس هم به‌عنوان نهادی اثرگذار می‌تواند با تدابیر پیشگیرانه اجتماعی با تمرکز بر موضوعات اجتماعی در قالب آموزش‌های همگانی و آگاهی‌بخشی در سطح جامعه در این راستا فعالانه عمل نماید و با این اقدام به‌نوعی باعث پیشگیری از وقوع برخی جرائم مانند سرقت، اعتیاد، درگیری و ... در جامعه گردد. همان‌طور که از یافته‌های تحقیق استنباط می‌شود، بیشترین اثرگذاری پلیس و سایر نهادهای فرهنگی در پیشگیری از پدیده طلاق ابتدا در بعد آگاهی‌بخشی و اصلاح باورهای دینی است که این موضوع با ارج نهادن به هنجارها و ارزش‌ها و مذموم دانستن زشتی‌ها در جامعه می‌تواند روابط خدشه‌دار شده بین زنان و مردان را ترمیم بخشیده و آسایش و آرامش را برای زوجین فراهم نماید و در اولویت بعدی اثرگذاری تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی است که با تقویت و توسعه نقش و جایگاه خانواده، محلات، نهادهای مذهبی، آموزشی و محصولات فرهنگی گرایش‌ها و تمایلات مثبتی را در زوجین برای خوب اندیشیدن و تفکر ایجاد نموده و ادامه زندگی را راحت‌تر و عبور از موانع و سختی‌های را که گاهی مشکلات زندگی نشئت گرفته از آن‌ها است را سهل و آسان می‌نماید و در اولویت دیگر اثرگذاری، مدیریت نیازها است. شناسایی و تأمین نیازهای مشروع مرتبط با پدیده طلاق و ارائه راهکارهای مناسب در این راستا فصل جدیدی در زندگی مشترک زوجین ایجاد خواهد نمود که با مرتفع نمودن نیازهای روزمره به اختلافات زوجین پایان می‌دهد.

و در اولویت آخر اثرگذاری، توانمندسازی فردی و اجتماعی است. با این توضیح که معمولاً افراد ناتوان به مهارت‌های فردی و اجتماعی در برابر عوامل

خطر تسلیم و مرتکب جرم می‌شوند در حالی که با تقویت و کسب مهارت‌های زندگی مانند مهار خشم، استرس و بالا بردن آستانه تحمل و ... می‌توان افراد را در برابر وسوسه‌ها ایمن ساخت چراکه یکی از موضوعات اساسی در روابط بین زوجین، عدم برقراری ارتباط عاطفی، ناتوانی در نحوه رفتار با هم و... است که با آموزش این مهارت‌ها خیلی از مشکلات زوجین حل خواهد شد.

در تحقیق علوی و همکاران (۱۳۹۵) و تحقیق شاروبندی و همکاران (۱۳۹۵) ملاحظه می‌شود که محققین علل طلاق را بررسی و رابطه این علل را با طلاق و جرائم بعدی تأیید کرده‌اند و کریمی و غلامی (۱۳۹۵) در تحقیق خود رابطه طلاق را با جرم مورد بررسی قرار داده‌اند و جاویدانی (۱۳۹۳) و محمودیان و خدامرادی (۱۳۸۹) علل طلاق را با توسعه اجتماعی و اقتصادی بررسی کرده‌اند؛ لیکن در هیچ کدام از این تحقیقات به محورهای موضوع پیشگیری از طلاق پرداخته نشده است و به این جهت تحقیق حاضر دارای نوآوری است.

پیشنهادها

الف) درباره آگاهی‌بخشی و اصلاح باورهای دینی پیشنهاد می‌شود:

پلیس با حضور در مساجد، مدارس، سایر سازمان‌های دولتی و برنامه‌های صداوسیما با همکاری مراکز حوزوی و دانشگاهی با محوریت قرار دادن موضوعاتی همچون روش‌های تقویت استحکام خانواده، جامعه‌پذیری، چگونگی رفع اختلافات زن و شوهر، نحوه تعامل اعضای خانواده به‌منظور اصلاح نگرش نسبت به خداوند و جهان هستی، نسبت به انسان، نسبت به دنیا و آخرت، نسبت به دین و دین‌داری، ترویج و تقویت ارزش‌ها و ارتقای آگاهی عمومی و اختصاصی در مورد آسیب‌ها و انحرافات و... با استفاده از توصیه‌های موجود در دین مبین اسلام، علوم روان‌شناسی و جامعه‌شناسی و سایر علوم به تغییر رفتار و نگرش خانواده‌ها بپردازد.

ب) درباره تقویت مداخلات اجتماعی و فرهنگی پیشنهاد می‌شود:

پلیس ضمن تقویت کارکنان واحدهای مشاوره و مددکاری اجتماعی خود و کنترل و نظارت بر عملکرد آنان با برجسته‌سازی، تقویت نقش و جایگاه نهادهای آموزشی و مدیریت و نظارت بر اماکن، فعالیت‌ها و فرآورده‌های فرهنگی در حوزه ترویج و فرهنگ‌سازی برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق حضور پر رنگ و مؤثری داشته باشد.

ج) در زمینه مدیریت نیازها پیشنهاد می‌شود:

کارشناسان امر در پلیس که وظیفه مشاوره و مددکاری اجتماعی دارند با شناسایی نیازهایی که نبود آنها منشأ اختلاف زوجین می‌شود و انعکاس یافته‌ها برای مرتفع‌ساختن آن نیازها که قاعدتاً در حیطه اختیارات سایر سازمان‌های دیگر است، به امر پیشگیری از طلاق کمک کنند.

د) در زمینه توانمندسازی فردی و اجتماعی پیشنهاد می‌شود:

پلیس با حضور در مدارس، مساجد و اماکن عمومی با همکاری مراکز حوزوی و دانشگاهی با برگزاری کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی و با تبیین و تشریح عوامل خطر ساز و عوامل حمایتی، بروز رفتارهای پرخطر را با هدف ارتقای مهارت‌های اساسی زندگی مشتمل بر؛ مهارت اجتناب از ستیزه، مهارت اجتناب از رفتارهای فردی زمینه‌ساز اختلاف در میان خانواده‌ها در آموزش‌های همگانی در دستور کار قرار دهد.

سپاسگزاری

بدین وسیله محققان بر خود لازم می‌دانند از مسئولین محترم فصلنامه، داوران محترم و همه همکارانی که در تکمیل پرسش‌نامه و نیز عزیزانی که در غنی‌شدن این پژوهش کمک و یاری نمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

- قرآن کریم.
- آذر، ماهیار. (۱۳۹۲). طلاق، علل، پیامدها و بچه‌های طلاق، چاپ سوم، تهران: نشر قطره.
- بیات، بهرام؛ شرافتی‌پور، جعفر؛ و عبدی، نرگس. (۱۳۸۷). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع‌محور، پیشگیری اجتماعی از جرم، تهران: معاونت اجتماعی نیروی انتظامی - اداره کل مطالعات اجتماعی.
- جاویدانی، نیره. (۱۳۹۳). بررسی علل طلاق از سوی زنان متقاضی طلاق در شهر همدان. دو فصلنامه علمی مطالعات پلیس زن، ۱۳۹۳(۲۰)، ۸۴-۶۳. قابل بازیابی از:
http://ps.jrl.police.ir/article_11173_7d9e2f9c6b21cce054918107c510861f.pdf
- حسنی، علیرضا. (۱۳۸۳). طلاق و اثرات روحی و روانی آن بر کودکان و نوجوانان و نقش آن در گسترش بزه‌دیدگی. ماهنامه دادرسی، ۸(۴۸)، ۲۹-۲۴. قابل بازیابی از:
<http://ensani.ir/file/download/article/20110102165017>
- حق‌شناس، سید جعفر. (۱۳۸۸). آسیب‌شناسی خانواده. تهران: مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری.
- رفیع‌پور، فرامرز. (۱۳۸۷). آناتومی جامعه. چاپ پنجم، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۷۶). دایره‌المعارف علوم اجتماعی. چاپ اول، تهران: انتشارات کیهان.
- شاروبندی، سیده لاله؛ کوشا، ارسلان؛ و گودرزی بروجردی، محمدرضا. (۱۳۹۵). بررسی و تحلیل عوامل و آثار پدیده طلاق (مورد مطالعه: شهرستان دشتستان). فصلنامه علمی امنیت انتظامی دریایی، ۷(۲۶)، ۴۹-۶۱. قابل بازیابی از:

http://boushehr.jrl.police.ir/article_14714_75b5c3a4c81352e802409e584c1b6e5e.pdf

- شورای عالی انقلاب فرهنگی. (۱۳۹۵). محورهای هفتگانه برنامه ملی کنترل و کاهش طلاق.

- عباچی، مریم. (۱۳۸۷). مبانی و مقدمات تدوین برنامه ملی پیشگیری از جرم در ایران. فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، ۳(۹)، ۳۴-۶۹. قابل بازیابی از:

http://cps.jrl.police.ir/article_13466_1accd3840b0c919d9a98653667ac6223.pdf

- عباسی اسفجیر، علی اصغر. (۱۳۹۶). مطالعه جامعه‌شناختی شناخت علل طلاق باتوجه به پرونده‌های موجود در مراکز مداخله در بحران خانواده استان مازندران. فصلنامه دانش انتظامی مازندران، ۸(۳)، ۳۴-۱. قابل بازیابی از:

http://mazandaran.jrl.police.ir/article_14558_5e15eb9cd1aff8093d217fe5a854e639.pdf

- علوی، سعید؛ علوی پور، مهدی؛ و امیری، ایوب. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین طلاق و بزهکاری زنان شهر کرمان در سال ۱۳۹۵. دانش انتظامی کرمان، ۷(۱۶)، ۵۷-۶۶. قابل بازیابی از:

http://kerman.jrl.police.ir/article_16598_96f53d04353652c196e7929a6469166a.pdf

- کریمی، زهرا؛ و غلامی، نبی‌الله. (۱۳۹۵). مطالعه موردی رابطه طلاق و بزهکاری و بزه‌دیدگی زنان مطلقه در شهر اصفهان. فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۱(۴۰)، صص ۸۹-۶۱. قابل بازیابی از:

http://cps.jrl.police.ir/article_13687_265ff7102946d92879312f55be4de5ea.pdf

- محمد نسل، غلامرضا. (۱۳۹۳). کلیات پیشگیری از جرم. چاپ اول، تهران: نشر میزان.

- محمودیان، حسین؛ و خدامرادی، حسام. (۱۳۸۹). بررسی رابطه طلاق و توسعه اقتصادی اجتماعی در شهرستان‌های کشور، سال ۱۳۸۵. فصلنامه مطالعات اجتماعی، ۸۹(۲۳)، صص ۱۳-۴۱. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/paper/447908/fa#downloadbottom>
- مساواتی، مجید. (۱۳۷۴). آسیب‌شناسی اجتماعی ایران، جامعه‌شناسی انحرافات. تبریز: انتشارات نوبل.
- معین، محمد. (۱۳۷۱). فرهنگ فارسی. جلد اول، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- نجفی ابرنآبادی، علی‌حسین. (۱۳۸۳). پیشگیری عادلانه از جرم، علوم جنایی (مجموعه مقالات در تجلیل استاد دکتر محمد آشوری). انتشارات سمت.
- نجفی ابرنآبادی، علی‌حسین. (۱۳۸۷). مباحثی در علوم جنایی (تقریرات). ویراست پنجم، به کوشش شهرام ابراهیمی.
- Capobianco, L. (2005). Sharpening the Lens: Private Sector Involvement in Crime Prevention: Background Paper. International Centre for the Prevention of Crime.
- Shaw, M. (2001). Promoting Safety in Schools: International Experience and Action. Washington DC: US Dept of Justice, BJA, & ICPC, Montreal.
www.Crimeprevention-intl.org
- Conger, R. D., Elder Jr, G. H., Lorenz, F. O., Conger, K. J., Simons, R. L., Whitbeck, L. B., & Melby, J. N. (1990). Linking economic hardship to marital quality and instability. Journal of Marriage and the Family, 643-656.
<https://doi.org/10.2307/352931>